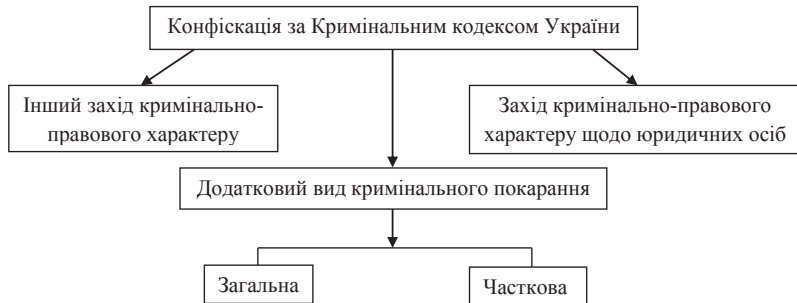

КОНФІСКАЦІЯ ТА ЇЇ ВИДИ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Згідно ч. 4 ст. 41 Конституції України ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним. Даний принцип повністю відповідає демократичному шляху розвитку України. В той же час держава залишає за собою право на примусове позбавлення права власності шляхом конфіскації. Так, ч. 6 ст. 41 Конституції України передбачено, що конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом [2].

У чинному Кримінальному кодексі України конфіскація розглядається як (мал. 1): додатковий вид кримінального покарання, інший захід кримінально-правового характеру – спеціальна конфіскація та захід кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

Мал. 1 – Схема видів конфіскації за Кримінальним кодексом України

Згідно п. 7 ст. 51 КК України **конфіскація майна** є одним з видів покарання. Відповідно до ч. 2 ст. 52 конфіскація майна визначається як додатковий вид кримінального покарання [3]. Конфіскація поділяється на загальну та часткову [4, с. 136].

Так, ч. 1 ст. 59 КК України передбачено, що покарання у виді конфіскації майна полягає в примусовому безоплатному вилученні у власність держави всього або частини майна, яке є власністю за-

судженого. Якщо конфіскується частина майна, суд повинен зазначити, яка саме частина майна конфіскується, або перелічити предмети, що конфіскуються [3].

Всього конфіскація майна як додатковий вид кримінального покарання передбачена у 93-х санкціях норм Особливої частини КК України, з яких у 52-х санкціях (55,9 %) норм вона передбачена як обов'язкове додаткове покарання, а у 41 (44,1 %) – у якості факультативного додаткового виду покарання. Конфіскація майна признається не тільки з позбавленням волі – всього у 54 санкціях (58 %), а й поряд з іншими покараннями (штраф, виправні роботи, обмеження волі) [4, с. 137-138].

Поняття **спеціальної конфіскації** як іншого заходу кримінально-правового характеру вперше передбачено в ст. 96¹ КК України від 18.04.2013 р. Спеціальна конфіскація, відповідно до ч. 1 ст. 96² КК України, застосовується у разі, якщо гроші, цінності та інше майно: 1) одержані внаслідок вчинення злочину та/або є доходами від такого майна; 2) призначалися (використовувалися) для схиляння особи до вчинення злочину, фінансування та/або матеріального забезпечення злочину або винагороди за його вчинення; 3) були предметом злочину, крім тих, що повертаються власнику (законному володільцю), а у разі, коли його не встановлено, – переходять у власність держави; 4) були підшукані, виготовлені, пристосовані або використані як засоби чи знаряддя вчинення злочину, крім тих, що повертаються власнику (законному володільцю), який не знав і не міг знати про їх незаконне використання.

Цей захід не належить до санкцій, а отже може призначатися не тільки у разі призначення кримінального покарання. Так, згідно ч. 3 ст. 96² КК України спеціальна конфіскація застосовується також у разі, коли особа не підлягає кримінальній відповідальності у зв'язку з недосягненням віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, або неосудністю, або звільняється від кримінальної відповідальності чи покарання з підстав, передбачених КК України, крім звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності [3].

Згідно ст.ст. 96⁶, 96⁸ КК України **конфіскація майна юридичної особи** – окремий вид конфіскації майна, яка не є покаранням, а є одним з видів кримінально-правових заходів щодо юридичних осіб, визначених у розділі XIV¹ «Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб», який набув законної сили з 01.09.2014 р. Цей вид конфіскації полягає у примусовому безоплатному вилу-

ченні у власність держави майна юридичної особи і застосовується судому разі ліквідації юридичної особи згідно з Кримінальним законом України [1, с. 51].

Отже, чинний Кримінальний кодекс України визначає примусове безоплатне вилучення у власність держави усього або частини майна – конфіскацію – крізь призму трьох докорінно відмінних одне від одного кримінально-правових заходів, чим забезпечується «багатоколіїність» здійснення кримінально-правового впливу.

Список використаної літератури

1. Козаченко О. В., Зіневич А. І. Види конфіскації за кримінальним законом України [Текст] / О. В. Козаченко, А. І. Зіневич // Новітні кримінально-правові дослідження – 2015: зб. наук. пр. / відп. ред. О. В. Козаченко. – Миколаїв: Іліон, 2015. – С. 47-51.
2. Конституція України [Текст]: Основний Закон України від 28.06.96. // Відомості Верховної Ради. – 1996. – №30. – Ст. 141.
3. Кримінальний кодекс України [Текст]: Закон України від 05.04.2001 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131.
4. Павлова Т. О. Види конфіскації за чинним кримінальним кодексом України [Текст] / Т. О. Павлова // Правова держава. – № 23. – 2016. – С. 135 – 140.

В. О. Жиліна

студ. III курсу

спеціальність «Правознавство»

Науковий керівник: к. ю. н., доц. Чуваков О. А.

ПРИМУШУВАННЯ ДАВАТИ ПОКАЗАННЯ І ЙОГО ВІДМІННІСТЬ ВІД КАТУВАННЯ

Одним із основних завдань держави у галузі кримінально-правової охорони прав людини є захист її життя та здоров'я. У сучасній Україні під час досудового розслідування у кримінальних провадженнях відбувається чимало порушень: недотримання законності, неповага до гідності особи, неповнота й однобічність розслідування. Усе це сприяє виникненню й поширенню багатьох негативних явищ, зокрема злочинів проти правосуддя. Одними з найбільш небезпечних таких злочинів є катування та примушування давати показання, під час вчинення яких посадові особи правоохоронних органів, наділені державою певними процесуальними повноваженнями, опиняються перед вибором між доцільністю й законністю, вважаючи, що остання може порушуватися в інтересах розкриття злочину й викриття особи, яка його вчинила.